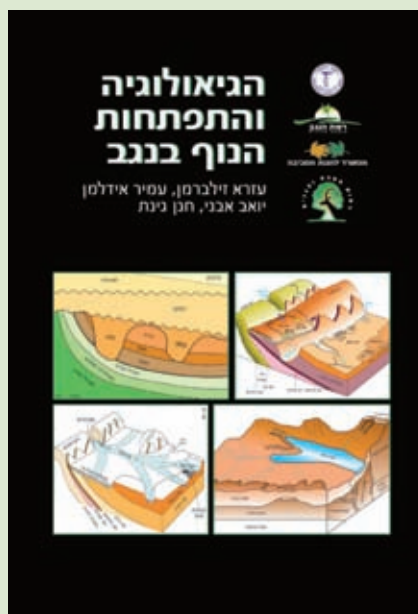

להבין את נופי הנגב

בטיולים ברחבי הנגב אנו מתוודעים לתופעות נוף רבות ומעניינות שמעוררות שאלות לגבי אופן היווצרותן. הספר "הגיאולוגיה והתפתחות הנוף בנגב" מקנה הסבר מדעי עדכני לעיצוב הנוף בנגב ולהיווצרות התופעות הגיאומורפולוגיות השונות

כתב: פרופ' שלמה שובאל, האוניברסיטה הפתוחה

"הגיאולוגיה והתפתחות הנוף בנגב" הוא ספר חשוב, העוסק בגיאולוגיה ובגיאומורפולוגיה של הנגב ובקשר שבין המבנה הגיאולוגי להתפתחות הנוף. המחברים, ד"ר עזרא זילברמן, ד"ר עמיר אידלמן, ד"ר יואב אבני וד"ר חנן גינת, מבכירי הגיאולוגים ומיטב החוקרים העוסקים בתחום זה בישראל, חברו והוציאו ספר המרכז ומעדכן את המידע הקיים בנושא, כשהם מתבססים גם על מחקר עצמי.

הספר מקנה הסבר מדעי עדכני לעיצוב הנוף בנגב ולהיווצרות התופעות הגיאומורפולוגיות השונות, ומראה כי בעיצוב הנוף בנגב השתלבו תהליכים טקטוניים ותהליכי בליה וסחיפה. הכוחות הטקטוניים גרמו להיווצרות הרים ויצרו עקב כך תבליט בנוף, ומנגד, כוחות הבליה והסחיפה שוחקים לאטם את הפסגות הנישאות. הספר מדגיש את התפקיד החשוב שמלאו הנהרות בסחיפה ובעיצוב הנוף.

הספר מחולק לעשרה פרקים העוסקים בתופעות השונות, כפי שהן באות לידי ביטוי בתקופות השונות, ובהן הגיאולוגיה של היחידות הראשיות בנגב; סלעי התשתית מעידן הפרקמבריום; סוף עידן המזוזואיקון - מפלטפורמה יבשתית לקשת קמטים - רצועות איים בים רדוד; זמן הקנזואיקון התיכון - נסיגת הים ותחילת עיצוב הנוף הנוכחי; תקופת הפליוקן - הטקטוניקה הצעירה ועיצוב הנוף הנוכחי; היווצרות המכתשים; זמן

(המכתש הקטן) בקמר חצרה. עוד מסביר הספר כי התהליכים הגיאולוגיים שפעלו באזורנו ועיצבו את מבנהו השתנו במשך הזמן ואפשר להבחין בשלוש תקופות, שכל אחת מהן מאופיינת על ידי אירועים שונים. בתקופה הראשונה, תקופת שרשרת ההרים (האורוגן), נוצרו סלעי התשתית של המאסיב או השילד הערב-נובי; בתקופה השנייה, תקופת המשטח היבשתי (הפלטפורמה), הורבדו סלעי המשקע; ובתקופה השלישית, תקופת הביקוע, נוצרו עמקי הבקע (מפרץ אילת, בקע ים המלח) ועוצב הנוף הנוכחי.

לקוראים נדרשים ידע והבנה בסיסיים בתחום הגיאולוגיה וניכר כי הספר מיועד לחובבי גיאולוגיה וטבע, מדריכים בבתי ספר שדה, מדריכים לידיעת הארץ וסטודנטים בתחומי גיאוגרפיה פיזית, גיאולוגיה, ידיעת הארץ ולימודי ארץ ישראל.

הספר הוצא לאור על ידי העמותה לעידוד וקידום שמירת הטבע במזרח התיכון בהשתתפות המכון הגיאולוגי, מועצה אזורית רמת הנגב, המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים. יוזם הספר הוא הפסל עזרא אוריון, המתייחס לכוחות המעצבים את פני כדור הארץ כאל "פיסול טקטוני".

הגיאולוגיה והתפתחות הנוף בנגב 2011 - מאת ד"ר עזרא זילברמן, ד"ר עמיר אידלמן, ד"ר יואב אבני וד"ר חנן גינת, הפצה: הוצאת מאגנס, 150 שקל

הקנזואיקון העליון - תקופת הפליסטוקן - שינויי אקלים והופעת האדם. פרק מיוחד מוקדש להיווצרות המכתשים בנגב, שהם תופעה ייחודית לישראל. המכתש הוא עמק סחיפתי מוקף בדפנות תלולות, שהתחתר בקמר גיאולוגי. זו צורה מובהקת של היפוך תבליט, כלומר קמר גיאולוגי, שביטוי המקורי בנוף הוא רכס, הופך לעמק סחיפתי. המכתש מנוקז באמצעות נחל עיקרי אחד שדרכו נסחפו מחוצה לו הכמויות העצומות של הסלעים שהתפוררו. הספר מקנה הסבר להתחזרות המכתשים בראשי הקמרים הגדולים בנגב ובהם רמון (המכתש הענק) בקמר מחמל, מכתש חתירה (המכתש הגדול) בקמר חתירה ומכתש חצרה